

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2005. november 29. *

A T-33/02. sz. ügyben,

a **Britannia Alloys & Chemicals Ltd** (székhelye: Gravesend [Egyesült Királyság], képviseli: S. Mobley, H. Bardell és M. Commons, ügyvédek)

felperes

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek: R. Wainwright és F. Castillo de la Torre, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxemburg)

alperes ellen

az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/E-1/37.027 „cinkfoszfát”-ügy) 2001. december 11-én hozott 2003/437/EK bizottsági határozat (HL L 153., 1. o.) megsemmisítése, vagy másodlagosan a felperesre kiszabott bírság mérséklése iránt benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: angol.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (ötödik tanács),

tagjai: P. Lindh, elnök, R. García-Valdecasas és J. D. Cooke bírák,

hivatalvezető: J. Plingers tisztviselő,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. július 1-jei tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Tényállás

- 1 Az angol jog alapján létrehozott Britannia Alloys & Chemicals Ltd társaság (a továbbiakban: felperes vagy Britannia), az ausztrál jog alapján létrehozott M. I. M. Holdings Ltd társaság (a továbbiakban: MIM) leányvállalata. 1993 októberében a Pasmenco Europe (ISC Alloys) Ltd eladta a cinkágazathoz tartozó tevékenységét a MIM-nek, amely azt átruházta a Britanniára. Ez utóbbi vállalkozás cinkalapú termékeket, köztük cinkfoszfátot gyártott és értékesített. 1997 márciusá-

ban a Britannia vezetése által létrehozott független gazdasági társaság, a Trident Alloys Ltd (a továbbiakban: Trident) megszerezte a Britannia cinküzletágát 14 359 072 angol fontért (GBP). Az utóbbi vállalkozás továbbra is létezik mint a MIM leányvállalata, de minden üzleti tevékenységét beszüntette, és így nincsen forgalma.

- 2 Bár a kémiai összetételük kissé eltérő lehet, a cink-ortofoszfátok homogén vegyi termékek, amelyeket általában az általános „cinkfoszfát” elnevezéssel illetnek. A cinkfoszfátot, amelyet cink-oxidból és foszforsavból állítanak elő, gyakran használják a festékiparban korróziógátló ásványi pigmentként. A vegyületet vagy standard, vagy módosított, másképpen „aktivált” cinkfoszfátként forgalmazzák a piacon.

- 3 A cinkfoszfát világpiacának legnagyobb részét 2001-ben az alábbi öt európai gyártó uralta: a Dr. Hans Heubach GmbH & Co. KG (a továbbiakban: Heubach), a James M. Brown Ltd (a továbbiakban: James Brown), a Société nouvelle des couleurs zinciques SA (a továbbiakban: SNCZ), a Trident (korábbi nevén a Britannia) és a Union Pigments AS (korábban Waardals AS, a továbbiakban: Union Pigments).

- 4 1998. május 13-án és 14-én a Bizottság egyidejűleg és előzetes értesítés nélkül vizsgálatot folytatott a Heubach, az SNCZ és a Trident telephelyein a Szerződés 85. és 86. cikkének végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikkének (2) bekezdése alapján. 1998. május 13–15. között a Bizottság az EGT-Megállapodás 23. jegyzőkönyve 8. cikkének (3) bekezdése szerinti megkeresése folytán, az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) Felügyeleti Hatósága egyidejűleg és előzetes értesítés nélkül vizsgálatot folytatott a Union Pigmentsnél az EFTA államai között a Felügyeleti Hatóság és Bíróság felállítására vonatkozó megállapodás 4. jegyzőkönyve II. fejezete 14. cikkének (2) bekezdése alapján.

- 5 2001. december 11-én a Bizottság elfogadta az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/E-1/37.027 „cinkfoszfát” ügy) 2001. december 11-én hozott 2003/437/EK bizottsági határozatot (HL 2003. L 153., 1. o.). A jelen ítélet az érintett vállalkozásokkal közölt és a keresethez csatolt határozatot veszi figyelembe (a továbbiakban: megtámadott határozat). Ez a határozat bizonyos szempontokból eltér az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétett változattól.
- 6 A Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy a Britannia (1997. március 15-t követően Trident), a Heubach, a James Brown, az SNCZ és a Union Pigments 1994. március 24. és 1998. május 13. között kartellben vettek részt. A kartell a standard cinkfoszfátra korlátozódott. Először, a kartell résztvevői megállapodtak a piac felosztásában és a termelőknek eladási kvótákat határoztak meg. Másodsor, minden találkozáson rögzítették „az alsó” vagy „ajánlott” árat, amelyet általában tiszteletben tartottak. Harmadszor bizonyos mértékben elosztották a vevőket.
- 7 A megtámadott határozat rendelkező része az alábbiakat tartalmazza:

„Első cikk

A Britannia [...], [...] a Hans Heubach [...], a James [...] Brown [...], [az SNCZ], a Trident [...] és a [Union Pigments] megsértették az EK-Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését és az EGT-Megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését azzal, hogy folytatólagos megállapodásban, illetve összehangolt magatartásban vettek részt a cinkfoszfát-ágazatban.

A jogsértés időtartama a következő volt:

b) a Britannia [...] esetében: 1994. március 24-től 1997. március 15-ig;

[...]

3. cikk

A Bizottság a következő bírságokat szabja ki az 1. cikkben említett jogsértések miatt:

a) Britannia [...]: 3,37 millió euró;

b) [...] Heubach [...]: 3,78 millió euró;

c) James [...] Brown [...]: 940 000 euró;

d) [SNCZ]: 1,53 millió euró;

e) Trident [...]: 1,98 millió euró;

f) [Union Pigments]: 350 000 euró.

[...]”

- 8 A bírságok összegének kiszámítása során a Bizottság a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásban (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o., a továbbiakban: „bírságki-szabási iránymutatás”) és az engedékenységi közleményben meghatározott módszert alkalmazta.
- 9 A Bizottság mindenekelőtt megállapította, hogy a felperes tekintetében a bírság megfelelő alapösszege 3,75 millió euró (a megtámadott határozat (313) preambulumbekezdése). Ezután a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti korlát megállapítása következett, amelyet az egyes vállalkozásokra kiszabott bírság nem haladhat meg. A fenti rendelkezés szerinti, a megelőző üzleti év forgalma 10%-ának megfelelő korlát megállapítása céljából a Bizottság a felperes vonatkozásában „az 1996. június 30-ával végződő üzleti év világméretű forgalmát vette figyelembe, amely a legutolsó, rendes üzleti tevékenység folytatására vonatkozó rendelkezésre álló adat” ((345) preambulumbekzdés, 196. lábjegyzet a lap alján). Mivel a fenti forgalom 55,7 millió euró volt ((50) preambulumbekzdés), a bírság felső határát 5,5 millió euró körüli összegben határozták meg. Mivel a bírság összege az engedékenységi közlemény alkalmazása előtt alacsonyabb volt a fenti felső határnál, a Bizottság ezen az alapon nem csökkentette az összeget.
- 10 Végül, a Bizottság a felperes tekintetében az engedékenységi közlemény alapján 10 %-kal csökkentette a bírság összegét (a megtámadott határozat (354)–(366) preambulumbekzdése). A felperesre kirótt bírság végső összege így 3,37 millió euró volt (a megtámadott határozat (370) preambulumbekzdése).

Az eljárás és a felek kérelmei

- 11 A felperes a jelen keresetet az Elsőfokú Bíróság hivatalához 2002. február 21-én benyújtott keresetlevelében terjesztette elő.
- 12 Az előadó bíró előadásának meghallgatását követően, az Elsőfokú Bíróság (ötödik tanács) úgy döntött, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és az eljárás lefolytatása iránti intézkedések keretében felhívta a Bizottságot arra, hogy írásban válaszoljon egy, a piac meghatározására vonatkozó kérdésre, és teljes egészében terjessze be a Tridentnek a kartellal kapcsolatos 1999. április 23-i nyilatkozatát. A Bizottság a megadott határidőn belül eleget tett ezeknek a felhívásoknak.
- 13 A felek előadásait és az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésekre adott válaszait a 2004. július 1-jén megtartott tárgyaláson hallgatták meg.
- 14 A felperes keresetében azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:
 - elsődlegesen, semmisítse meg a megtámadott határozat 3. cikkének a felperesre vonatkozó részeit;
 - másodlagosan, változtassa meg a megtámadott határozat 3. cikkét, úgyhogy a rá kiszabott bírság összegét érezhetően mérsékelje;
 - kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

15 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- utasítsa el a keresetet;

- kötelezze a felperest a költségek viselésére.

A jogkérdésről

16 A felperes egyetlen jogalapra hivatkozik. Ez a jogalap három részből áll, amelyekben a felperes előadja, hogy az 1996. június 30-ával végződő üzleti évben elért forgalmát vette alapul a 10%-os felső korlát megállapításánál, a Bizottság megsértette:

- a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését és az arányosság elvét;

- az egyenlő bánásmód elvét;

- a jogbiztonság elvét.

A 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének és az arányosság elvének megsértésére vonatkozó első részről

A felek érvei

- 17 A felperes előadja, hogy a Bizottság megsértette a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését azzal, hogy a forgalom 10%-ában meghatározott felső határ kiszámításánál, nem a megtámadott határozatot megelőző üzleti év forgalmát vette figyelembe.
- 18 A felperes álláspontja szerint a fenti rendelkezés két módszert kínál fel egy vállalkozásra kiróható bírság összegének meghatározására. A Bizottság 1000 és 1 millió euró közötti összegű bírságot szabhat ki, vagy 1 millió eurónál magasabb bírságot, de a bírság összege nem haladhatja meg a „megelőző üzleti év” – vagyis a bírságot kiszabó határozat meghozatalát megelőző üzleti év – forgalmának 10%-át. A felperes kiemeli, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének szövege világos és egyértelmű abban a tekintetben, hogy a Bizottságnak a megelőző üzleti év forgalmát kell figyelembe vennie a 10%-os felső korlát megállapításánál. A Bizottságnak nincs mérlegelési jogköre arra, hogy más üzleti évet vegyen figyelembe a felső korlát megállapításánál. A felperes hozzáteszi, hogy amennyiben az érintett vállalkozás forgalma nem haladja meg a 10 millió eurót, a Bizottság nem szabhat ki 1 millió eurónál magasabb összegű bírságot a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének második fele értelmében, mivel az ilyen bírság szükségszerűen meghaladná a 10%-os korlátot.
- 19 A felperes előadja, hogy a jelen ügyben a Bizottság tévesen vette alapul a rá kiszabott bírságra vonatkozó, a forgalom 10%-ában meghatározott felső határ kiszámításához

az 1996. június 30-ával végződő üzleti évben elért forgalmát (a megtámadott határozat (345) preambulumbekzdése, 196. lábjegyzet a lap alján). Mivel a megtámadott határozat dátuma 2001. december 11. volt, a megelőző üzleti év, amelyet a felső korlát meghatározásához figyelembe kellett volna venni, a 2001. június 30-ával végződő üzleti év volt. A felperes előadja, hogy ebben az időszakban nem végzett üzleti tevékenységet, és így az üzleti forgalma nulla volt. A felperes álláspontja szerint a Bizottság ezért nem szabhatott volna ki rá 1 millió eurót meghaladó bírságot, figyelemmel a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének második felére. A fenti rendelkezés első felét alkalmazva, 1000 és 1 millió euró közötti bírságot kellett volna rá kiszabni. A felperes előadja, hogy az a körülmény, hogy a megelőző üzleti évben elért forgalma nulla volt, nem változtat azon, hogy a Bizottság köteles azt az üzleti évet alapul venni a 10%-os felső korlát rögzítése során. Amennyiben a Bizottság 1 millió euró összegű bírságot határozott volna meg, ezt az engedékenységi közlemény alapján megállapított hányaddal, 10%-kal csökkentenie kellett volna, amelynek eredménye 900 000 euró lenne.

- 20 Az ítélezési gyakorlat alapján egyértelmű, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében utalt „megelőző üzleti év” az érintett vállalkozás „utolsó teljes üzleti évét” jelenti. (az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-491. o.] 5009. pontja). A bírságkiszabási iránymutatás az „üzleti év” és „számviteli év” (5. pont, a) pont) fogalmakat szinonimaként használja, az Elsőfokú Bíróság által a fent idézett Cimenteries CBR ítéletben használt „megelőző teljes üzleti év” ésszerű jelentése a számviteli értelemben vett utolsó pénzügyi év.

- 21 A felperes a válaszában vitatja a Bizottság állítását, amely szerint az Elsőfokú Bíróságnak nem kell a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének szó szerinti értelmezéséhez ragaszkodni, hanem alkalmaznia kellene a történeti és teleologikus

értelmezési módokat is. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a szó szerinti értelmezést kell alkalmazni azokban az esetekben, amikor a rendelkezés szövege világos és egyértelmű, ami nyilvánvalóan igaz a jelen esetben (a Bíróság C-245/97. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-11261. o.] 72. pontja, a C-133/00. sz., Bowden és társai ügyben 2001. október 4-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-7031. o.] 38–44. pontja; Mayras főtanácsnoknak a 67/79. sz., Fellingner ügyben 1980. február 28-án ismertetett indítványának [EBHT 1980., 535. o.] 547. pontja). A jelen ügyben a Bizottság is elismerte, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének szövege világos, mivel az ellenkérelmében megerősíti, hogy „logikusan úgy tűnik, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében a megelőző üzleti évre való utalás a bíróságot kiszabó határozat elfogadását megelőző évre utal”.

22 Másrészt, a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének szó szerinti értelmezése a közösségi jogalkotó által kitűzött célokkal összeegyeztethető. A rendelkezésnek a megelőző üzleti évre való utalása – például a jogsértés utolsó évében elért forgalomra való utalás helyett – azt mutatja, hogy a jogalkotó fel kívánta mérni a bíróság várható hatását és annak arányosságát a vállalkozásnak a bíróság kiszabása idején fennálló pénzügyi helyzetében. Lényegében, a felperes álláspontja szerint, a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése pontosan olyan helyzetekre vonatkozik, mint a jelen ügy, amelyben a jogsértésért felelős vállalkozás továbbra is létezik, de sokkal kisebb a gazdasági ereje, mint a jogsértés idején, és ezért nem lehetne rá túlzott és aránytalan bíróságot kiszabni.

23 A felperes vitatja a Bizottság érvelését, amely szerint a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének általa elfogadott értelmezése azért szükséges, hogy a kiszabott bírság kellő elrettentő erővel rendelkezzen. Először, vitatja azt, hogy a rendelkezés azon a megfontoláson alapul, hogy egy vállalkozás által a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért forgalom megfelelően tükrözné a jogsértés elkövetése idején elért üzleti forgalmat. Úgy véli, hogy semmi nem enged arra következtetni, hogy a jogalkotó ilyen feltételezésekkel élt volna, és az, hogy a megelőző üzleti évre esett a választása, például a jogsértés utolsó évében elért forgalom helyett, azt

mutatja, hogy a jogalkotó fel kívánta mérni a bírság várható hatását és annak arányosságát a vállalkozásnak a bírság kiszabása idején fennálló pénzügyi helyzete tükrében. Ezt követően, válaszul a Bizottság érvelésére, amely szerint egy 1 millió euró összegű bírság túlságosan enyhe lenne, a felperes előadja, hogy úgy tekintették, ez az összeg kellőképpen elrettentő erejű az EK-Szerződés 85. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (IV/34.466 „görög komphajók”-ügy) 1999. december 9-én hozott 1999/271/EK bizottsági határozat (HL 1999. L 109., 24. o., a továbbiakban: görög komphajókról szóló határozat). Másrészt, arra hivatkozik, hogy a jelen ügyben nem releváns a Bizottság érve, amely szerint fennáll annak a kockázata, hogy egy vállalkozás meghamisította a forgalmát egy magasabb összegű bírság elkerülése érdekében, hiszen nem merült fel az, hogy a felperes ezt tette volna. A felperes előadja, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a jelen ügy irataiban fellelhető tények vizsgálatára kell szorítkoznia.

24 A felperes vitatja a Bizottság azon állítását, amely szerint a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését úgy értelmezte, hogy az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően biztosítsa annak hatékony érvényesülését. Nem tartja relevánsnak a Bizottság által hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, amely szerint amennyiben a bírságot vállalkozások társulására, vagy olyan vállalkozásra kell kiszabni, amely a tagjainak nevében jár el, a 10%-os felső korlátot a tagok együttes forgalmát alapul véve kell meghatározni. A „forgalom” kifejezésnek a fent idézett ítélkezési gyakorlat szerint tulajdonított jelentés csak az adott ügyek vonatkozásában irányadó.

25 Korábbi gyakorlatában a Bizottság tiszteletben tartotta azt az elvet, amely szerint az alapösszeg meghatározása és a 10%-os felső korlát alkalmazása két különböző szakasz a bírság összegének megállapítása során, és nem tartotta szükségesnek azt, hogy ezt a korlátot a jogsértés időpontjához legközelebbi év tekintetében alkalmazza olyan esetben, amikor jelentős különbség van a vállalkozás által a megelőző üzleti évben elért forgalom és a jogsértés időpontjában irányadó mérete között. Így az EK-

Szerződés 81. cikke és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/E-1/36.490 – „grafitelektrodák”-ügy) 2001. július 18-án hozott 2002/271/EK bizottsági határozatban (HL 2001. L 100., I. o.) a Bizottság az UCAR International tekintetében az alapösszeget a jogsértés végét megelőző évben, 1998-ban elért 1022 millió eurós forgalomra figyelemmel állapította meg. Bár a UCAR forgalma 2000-ben, a határozat elfogadását megelőző évben 181 millió euróval kevesebb volt, mint 1998-ban, a Bizottság a 10%-os korlátot a 2000-ben elért forgalomra figyelemmel határozta meg.

- 26 A felperes hozzáteszi, hogy azzal, hogy a Bizottság a megelőző üzleti évtől eltérő év figyelembevételével határozza meg a forgalom 10%-ának megfelelő felső határt, nem veszi figyelembe a megtámadott határozat elfogadása idején fennálló pénzügyi helyzetét, és így megsérti az arányosság elvét. Ez az elv előírja, hogy a Bizottság által elfogadott intézkedések nem mehetnek túl azon a mértéken, ami a jogos céljuk elérése érdekében szükséges (a Bíróság 181/84. sz., Man (Sugar)-ügyben 1985. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 1985., 2889. o.] 20. pontja). A Bizottság arra vonatkozó döntése, hogy a jelen ügyben a 10%-os felső határt a felperes olyan üzleti évének figyelembevételével határozza meg, amely nem áll kapcsolatban a forgalom alapján mérhető, a megtámadott határozat idején fennálló pénzügyi helyzetével, azt eredményezi, hogy a kiszabott bírság nem tükrözi a gazdasági erejét, és ezért nem arányos. A felperes előadja, hogy a határozat elfogadása idején semmilyen forgalma nem volt, és ezenfelül a kérdéses bírság lényegesen nagyobb a teljes társasági vagyonánál, amely a 2001. június 30-ával végződő pénzügyi év auditált éves beszámolója szerint 1,9 millió euró körüli összeg volt.

- 27 Bevezetésképpen a Bizottság előadja, hogy a felperes a jelen ügyben felelős volt a jogsértésért, és a megtámadott határozat elfogadásakor még létezett. Következésképpen bírságot kellett rá kiszabni (a megtámadott határozat (242)–(250) preambulumbekezdése) (az Elsőfokú Bíróságnak a T-6/89. sz., Enichem Anic kontra Bizottság ügyben 1991. december 17-én hozott ítélete [EBHT 1991., II-1623. o.] 236. pont).

- 28 A Bizottság elismeri, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében a megelőző üzleti évre való utalás alapján „logikusan úgy tűnik, hogy az a bírságot kiszabó határozat elfogadását megelőző évre utal”. Mindenesetre úgy véli, hogy amennyiben a megelőző üzleti év forgalma teljesen torz képet ad az érintett vállalkozás méretéről, jogosult a kérdéses vállalkozás által valamely korábbi évben elért forgalmat alapul venni.
- 29 A Bizottság vitatja a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének a felperes által javasolt szigorú szó szerinti értelmezését. Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy még amennyiben valamely rendelkezés szövege teljes mértékben világosnak tűnik, akkor is szükséges figyelemmel lenni a szóban forgó rendelkezés szellemére, általános szerkezetére és a hátterére (a Bíróság 26/62. sz. van Gend en Loos-ügyben 1963. február 5-én hozott ítélete [EBHT 1963., 3. o.] és 6/72. sz., Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ügyben 1973. február 21-én hozott ítélete [EBHT 1973., 215. o.]).
- 30 A jelen esetben, ahol a forgalom nulla volt, a Bizottságnak az az álláspontja, hogy a vállalkozás mérete és gazdasági ereje mérlegelése érdekében figyelembe vehette volna egyrésztől annak a vállalatcsoportnak a forgalmát, amelyhez a fenti vállalkozás tartozott, vagy az utóbbi vállalkozás forgalmát a legutolsó évben, amelyben rendes gazdasági tevékenységet végzett. Mivel a rendelet az „érintett vállalkozásra” utal, a Bizottság a második változat mellett döntött. Mindkét változat eltér némileg a 17. rendelet szövegétől, de a közösségi bíró ilyen eltéréseket elfogadott a múltban, és a második lehetőség valószínűleg kedvezőbb az érintett vállalkozás számára.
- 31 Ezt követően a Bizottság több érvet sorakoztat fel a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének általa elfogadott értelmezése alátámasztására. Különösen előadja,

hogy az értelmezése szükséges annak biztosítása érdekében, hogy a bírság kellő elrettentő erővel bírjon. Erre vonatkozóan előadja, hogy amennyiben egy vállalkozás tovább folytatja tevékenységét a végső határozat elfogadásáig, a Bizottság és a 17. rendelet feltételezi, hogy a megelőző üzleti év megfelelően tükrözi vállalkozás forgalmának nagyságrendjét a jogsértés időpontjában. A felperes értelmezése semmissé tenné az elrettentés célját, és ezért a bírság kiszabásának lehetőségét megfosztaná hatékony érvényesülésétől.

- 32 Másrészt, a Bizottság előadja, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének értelmezése teljesen összhangban áll az ítélkezési gyakorlattal. Egyrészt, a közösségi bíró a fenti rendeletet úgy értelmezte, hogy biztosítsa annak hatékony érvényesülését. Másrészt, a fenti rendelkezés és a vállalkozásnak a jogsértés időpontjában fennálló valós méretének értékelése közti kapcsolatot megerősíti az ítélkezési gyakorlat (lásd például a Bíróság C-298/98. P. sz., Finnboard kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-10157. o.] 66. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-338/94. sz., Finnboard kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1617. o.] 282. pontját és a T-39/92. és T-40/92. sz., CB és Europay kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-49. o.] 136–137. pontját).

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 33 Előzetes pontként meg kell jegyezni, hogy a felperes nem vitatja a kartellban való részvételét, sem az EK 81. cikk megsértését, illetve a Bizottságnak a jogsértés súlyosságára és időtartamára vonatkozó értékelését. Csak azon az alapon kéri a bírság megsemmisítését vagy mérséklését, hogy a Bizottság megsértette a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését azzal, hogy a megelőző üzleti év forgalmának 10%-os felső határát meghaladó bírságot szabott ki rá.

- 34 A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése alapján a Bizottság „határozattal 1 000-tól 1 000 000 elszámolási egységig terjedő, vagy annál nagyobb összegű bírságot szabhat ki” a vállalkozásokra, „de a bírság mértéke nem haladhatja meg a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások megelőző éves üzleti forgalmának 10%-át (...)”.
- 35 Az ítélkezési gyakorlat alapján a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében meghatározott 10%-os felső korlát célja annak megakadályozása, hogy a bírság a vállalkozás méretével aránytalan legyen, és különösen olyan bírságok kiszabását próbálja megelőzni, amelyet a vállalkozás előreláthatólag nem tud megfizetni. Mivel egyedül a világméretű forgalom képes megközelítő jelzést adni a méretről, a fenti arányt a vállalkozás teljes világméretű forgalmára vonatkozóan kell érteni (a Bíróság 100/80–103/807. sz., *Musique diffusion française* és társai kontra Bizottság ügyekben 1983. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1825. o.] 119. pontja).
- 36 Mindenekelőtt, a bírság elrettentő erejének kérdésével kapcsolatban meg kell említeni, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének az a célja, hogy a Bizottság kiszabhasson olyan bírságokat, amelyek lehetővé teszik számára, hogy ellássa a közösségi jog által ráruházott ellenőrző szerepkört (*Musique diffusion française* és társai kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 35. pontban] 105. pontja, valamint a T-224/00. sz., *Archer Daniels Midland et Archer Daniels Midland Ingredients* kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítélete [EBHT 2003., II-2597. o.] 105. pontját). A fenti ellenőrzési szerepkör magában foglalja az egyéni jogsértések büntetésének és egy általános versenypolitika folytatásának feladatát, melynek célja a Szerződés által meghatározott elveknek a versenyjog területén való alkalmazása és ebben az összefüggésben a vállalkozások magatartásának irányítása. Ebből következik, hogy a Bizottság köteles figyelemmel lenni a bírságok elrettentő erejére (a fent hivatkozott *Archer Daniels Midland* és *Archer Daniels Midland Ingredients* kontra Bizottság ítélet 105. és 106. pontja).
- 37 Az ítélkezési gyakorlatból következik – a felek által nem vitatottan – az is, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében a „megelőző üzleti év” elvben az érintett vállalkozásoknak a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában teljes üzleti évére utal (a *Cimenteries CBR* és társai kontra Bizottság ítélet

[hivatkozás a 20. pontban] 5009. pontja, a Bíróság C-291/98. P. sz., Sarrió kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9991. o.] 85. pontja).

- 38 Mind annak a rendszernek a céljaiból, amelynek a rendelkezés a részét képezi (lásd a fenti 35. és 36. pontot), mind a fenti 37. pontban utalt ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a 10%-os korlát alkalmazásának előfeltétele egyrészt az, hogy a Bizottságnak rendelkezésére áll a határozat elfogadását megelőző üzleti év forgalma, másrészt hogy ez az adat 12 hónapon át folytatott rendes gazdasági tevékenységre vonatkozik.
- 39 Így például, ha az üzleti év a határozat elfogadása előtt befejeződött, de az érintett vállalkozás éves beszámolója még nem készült el, vagy azt a Bizottság részére nem küldték meg, az utóbbi jogosult, sőt köteles arra, hogy egy korábbi üzleti évben elért forgalmat vegyen alapul a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének alkalmazása céljából. Hasonlóképpen, amennyiben átszervezés vagy a számviteli gyakorlat megváltoztatása miatt a vállalkozás a megelőző üzleti évben 12 hónapnál rövidebb időszakra vonatkozó beszámolót készített, a Bizottság jogosult egy korábbi teljes év forgalmát alapul venni a fenti rendelkezés alkalmazása céljából.
- 40 Ezért ez nem egyszerűen a maximális 1 millió euró összegű bírság vagy a határozat elfogadását megelőző üzleti év forgalma alapján meghatározott felső korlát közötti választás kérdése.
- 41 A jelen ügyben a megtámadott határozat dátuma 2001. december 11-e volt; az ezt megelőző üzleti év pedig 2000. július 1-jétől 2001. június 30-ig tartott. Azonban a felperes a cinküzletágba tartozó tevékenységétől 1997-ben megvált, majd minden

gazdasági tevékenységével felhagyott (lásd a fenti 1. pontot). Pontosabban, nem végzett semmilyen üzleti tevékenységet 2000. július 1-je és 2001. június 30-a között, így nem volt ebben az időszakban semmilyen forgalma.

- 42 Következésképpen, a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában a Bizottságnak nem állt a rendelkezésére a felperes által a megelőző üzleti évben végzett gazdasági tevékenységre vonatkozó forgalom. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint ez a helyzet nem különbözik alapvetően a fenti 39. pontban utalt esetektől. Amennyiben egy vállalkozás nem folytatott gazdasági tevékenységet a megelőző üzleti év során, az erre az időszakra vonatkozó forgalom – ellentétesen az ítélkezési gyakorlat által kialakított követelményekkel (a fenti 35. pont) – nem jelzi semmilyen módon a kérdéses vállalkozás helyzetét, és ezért nem szolgálhat alapul a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében előírt korlát meghatározásához.

- 43 A felperes azon érvelésével kapcsolatban, amely szerint korlát célja a bírságnak a vállalkozásra gyakorolt várható hatásának felmérése a kiszabáskori méretére tekintettel, és amely szerint a Bizottság megsértette az arányosság elvét (lásd a fenti 22. és 26. pontot), elegendő emlékeztetni arra, hogy a korlát célja annak megakadályozása, hogy a bírság a vállalkozás méretével aránytalan legyen, és különösen olyan bírságok kiszabását próbálja megelőzni, amelyet a vállalkozás előreláthatólag nem tud megfizetni (lásd a fenti 25. pontot). A 10%-os korlát fenti célból való alkalmazásának előfeltétele, hogy az érintett vállalkozás a bírság kiszabásának időpontjában gazdasági tevékenységet végezzen. Ugyanakkor, a jelen ügyben 1997-ben egy olyan üzleti döntés született, melynek értelmében a felperes a cinküzletágat a Tridentre ruházta át, a felperes az érintett piacon felhagyott a tevékenységével, és az átruházást úgy hajtották végre, hogy a felperes nem kezdett új üzleti tevékenységbe. Mivel a felperes az átruházás eredményeként az üzletág értékéhez hozzájutott, nem jelentette be, hogy képtelen lenne a bírság összegének megfizetésére annak következtében, hogy jelenleg nem folytat üzleti tevékenységet (lásd a fenti 1. pontot). Ezekre a körülményekre tekintettel az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint nem volt aránytalan az, hogy a korlátot a felperes üzleti tevékenysége átruházását megelőző méretének alapulvételével határozták meg.

- 44 A felperes érvelése, amely szerint a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének általa javasolt értelmezéséből következik, hogy a Bizottság 1 millió euró összegű bírságot kiszabhat, amelyet korábban kellő elrettentő erejűnek tekintett, nem fogadható el. Csupán az a tény, hogy a Bizottság a határozathozatali gyakorlatában és a jelen ügytől eltérő körülmények között arra a következtetésre jutott, hogy az 1 millió euró összegű bírság kellőképpen elrettentő erejű, nem jelenti azt, hogy köteles ezt követni a későbbi határozatokban is. Hozzá kell tenni, hogy a bírságkiszabási iránymutatás kimondja, hogy „nagyon súlyos” jogsértések esetén a bírság összege meghaladhatja a 20 millió eurót, valamint hogy a felperes nem vitatta azt, hogy a jelen ügyben „nagyon súlyos” jogsértésről van szó. A Bizottság ezért jogosan állapította meg azt, hogy egy 1 millió euró összegű bírság nem lenne elegendő.
- 45 A fentiekből következik, hogy a Bizottság nem volt köteles arra, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése által előírt 10%-os korlátot a felperes által a 2001. június 30-ával befejeződő üzleti évben elért nulla forgalom alapulvételével határozza meg.
- 46 Továbbá, meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság – amint azt a megtámadott határozatban tette – jogosult volt-e az 1996. június 30-ával végződő üzleti év forgalmát alapul venni, anélkül hogy az aktuálisabb üzleti éveket figyelembe vette volna.
- 47 A Bizottság a megtámadott határozatban kifejti, hogy a 10%-os korlát meghatározásánál a felperesnek az 1996. június 30-ával végződő üzleti évben elért világméretű forgalmát vette alapul, mivel ez „a legutolsó olyan rendelkezésre álló összeg, amely rendes üzleti tevékenység folytatásának egy teljes évére utal” (lásd a fenti 9. pontot). A felperesnek az 1996. június 30-ával végződő üzleti évben elért forgalma 55,7 millió euró volt. Az ügy irataiból kitűnik, amit a tárgyaláson a felek is megerősítettek, hogy a felperes rendes üzleti tevékenységet végzett 1997 márciusáig, amikor a cinküzletágot átruházta a Tridentre (lásd a fenti 11. pontot). Másrészt, a felperes az 1997. június 30-ával végződő üzleti évben, vagyis az átruházást követően, csökkentett mértékű gazdasági tevékenységet végzett, ami abból állt, hogy egy már

korábban létező megállapodás keretében cinket vásárolt egy beszállítótól, és azt beszerzési áron tovább adta a Tridentnek. Így, a felperes forgalma az 1997. június 30-ával végződő üzleti évben 34,8 millió font volt. A következő év során még ezt a kisegítő tevékenységet is megszüntette, melynek következtében az 1998. június 30-ával végződő üzleti évben 7,3 millió font forgalma volt. Az ezt követő üzleti években nem volt forgalma.

48 Mint a fenti 38. pontban megállapításra került, a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti korlát megállapításához szükséges, hogy a Bizottságnak 12 hónapon átfolytatott rendes gazdasági tevékenységre vonatkozó forgalom a rendelkezésére álljon.

49 Meg kell jegyezni, hogy valamely vállalkozás forgalma még rendes gazdasági tevékenység folytatása esetén is csökkenhet a korábbi évekhez viszonyítva jelentős vagy akár meghatározó mértékben is különböző okok következtében, mint például a nehéz gazdasági körülmények, az ágazatban bekövetkezett válság, egy baleset vagy sztrájk. Mindenestre az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint, feltéve hogy a vállalkozás az adott üzleti évben folytatott – bár esetleg csökkentett mértékű – gazdasági tevékenysége folytán valamilyen forgalmat ért el, a Bizottság köteles a vállalkozás adott helyzetét figyelembe venni a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti korlát meghatározásánál. Ennek megfelelően, legalábbis olyan helyzetekben, amikor nincs semmilyen jele annak, hogy a vállalkozás azért szüntette meg gazdasági tevékenységét vagy hamisította meg a forgalmát, hogy elkerülje egy súlyosabb összegű bírság kiszabását, az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint a Bizottság köteles a bírság felső korlátját a legutolsó olyan teljes üzleti év forgalma alapján meghatározni, amely során gazdasági tevékenységet folytattak.

50 Ebben a tekintetben az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint a felperes esetében az 1996. június 30-án végződő üzleti év volt az utolsó „teljes” üzleti év a Cimenteries CBR kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 20. pontban] értelmében (5009. pont). A

felperes az 1997. június 30-án végződő üzleti évben csak kilenc hónapig folytatott rendes gazdasági tevékenységet, mielőtt a Trident javára átruházta az üzletágot 1997 márciusában. Valójában, 1997 márciusát követően a felperes folyamatosan felszámolta a gazdasági tevékenységét. Másrészt, bár 1997 utolsó negyedévében folytatta üzleti tevékenységét, ez csupán abból állt, hogy egy létező megállapodás alapján cinket vásárolt, és azt beszerzési áron továbbadta. A felperes ezen utóbbi tevékenysége nem tekinthető rendes gazdasági tevékenységnek, mivel a cinküzletág átruházásáról szóló szerződés értelmében a felperes közvetítőként működött a beszállító és a Trident között. Ezeket a tevékenységeket tehát 1997 márciusától úgy kell tekinteni, hogy azok a cinküzletág átruházásáról szóló megállapodás részét képezték.

51 Következésképpen az 1996. június 30-án végződő üzleti év volt a megtámadott határozat elfogadását megelőző utolsó „teljes” üzleti év a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében, ezért a Bizottság nem sértette meg ezt a rendelkezést azzal, hogy ennek alapján határozta meg a korlátot.

52 A felperes az arányosság elvének megsértésére vonatkozó érvelését a fenti 43. pontban kifejtett okok alapján el kell utasítani.

Az egyenlő bánásmód elvének megsértésére vonatkozó második részről

A felek érvei

53 A felperes az egyenlő bánásmód elvének megsértésére vonatkozó második rész megalapozása érdekében két érvre hivatkozik.

- 54 Elsőként előadja, hogy azzal, hogy nem a megelőző üzleti évet vette alapul a 10%-os korlát megállapításánál, a Bizottság eltért korábbi gyakorlatától, és ezzel megsértette az egyenlő bánásmód elvét. A felperes álláspontja szerint a múltban a Bizottság mindig a megelőző üzleti évet vette alapul a számításhoz. Különösen arra hivatkozik, hogy amennyiben az érintett vállalkozás a jogsértés időtartama alatt értékesítette a kérdéses tevékenységet egy másik vállalkozás részére, a Bizottság a korlátot nem annak az üzleti évnek a forgalma alapján számította ki, amikor az előbbi vállalkozás még folytatta az üzleti tevékenységet, hanem a vállalkozásnak a határozat elfogadását megelőző üzleti évet vette alapul (az EK-Szerződés 81. cikke szerinti eljárásban (IV/31.149 – „polipropilén”-ügy) 1986. április 23-án hozott 86/398/EK bizottsági határozatot [HL L 230., 1. o.] és az EK-Szerződés 81. cikke szerinti eljárásban (IV/31.865 „PVC”-ügy) 1994. július 27-én hozott 94/599/EK bizottsági határozatot [HL L 239., 14. o.]). A felperes álláspontja szerint a Bizottság helyesen döntött úgy, hogy nem rendelkezik diszkrecionális jogkörrel arra, hogy a forgalom 10%-ának megfelelő felső korlátot a megtámadott határozatot megelőző üzleti évtől eltérő üzleti év forgalma alapján határozza meg.
- 55 A felperes előadja, hogy a görög komphajók ügyben hozott határozatában [a fenti 23. pont], amelyben az egyik érintett vállalkozás, a Karageorgis megelőző évi üzleti forgalma nem állt rendelkezésre, a Bizottság a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének első részére hivatkozva 1 millió euró összegű bírságot szabott ki erre a vállalkozásra. A felperes álláspontja szerint az ő helyzete nagyon hasonló az említett vállalkozáséhoz abban, hogy mindkettő hosszú ideje visszavonult a piacról a Bizottság határozatának elfogadását megelőzően.
- 56 Másodszor, a felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét azzal, hogy eltérően bánásmódot alkalmazott vele szemben a Union Pigments és az SNCZ esetéhez képest a felső korlát megállapítása tekintetében, habár ugyanolyan helyzetben van, mint e két vállalkozás. A Union Pigmentsre és az SNCZ-re kiszabandó bírság felső korlátjának megállapítása során a Bizottság a megelőző üzleti évben elért forgalmukat vette figyelembe, és ez alapján csökkentette a bírság összegét. Ezzel ellentétben, a felperes vonatkozásában a Bizottság egy

korábbi üzleti évet vett alapul, és így nem csökkentette a bírságot. Bár a Union Pigments és az SNCZ esetében a megtámadott határozat idején irányadó és a forgalommal mért pénzügyi helyzetüket figyelembe vette a Bizottság, ez a felperes esetében nem történt meg.

57 A Bizottság elutasítja a felperesnek az egyenlő bánásmód elve állítólagos megsértésére vonatkozó érveit.

58 Először előadja, hogy nem változtatta meg korábbi gyakorlatát olyan értelemben, hogy az a fent hivatkozott elv sérelmét eredményezné. Elismeri, hogy általában a 10%-os korlát megállapításához a megtámadott határozat elfogadását megelőző üzleti évben elért forgalmat vette alapul. Előadja, hogy a felperes állításaival ellentétben nem azért járt el így, mert úgy vélte, hogy nem jogosult más üzleti évet alapul venni, hanem mert nem kellett még a jelen ügyben felmerülőhöz hasonló helyzettel szembe néznie, ahol a kartell egyik tagja teljes egészében átruházta üzleti tevékenységét úgy, hogy jogilag továbbra is létezett. A Bizottság erre vonatkozóan előadja, hogy a korábbi gyakorlata nem szolgáltatathat jogi alapot a versenyjogi bírságok kiszabásához, mivel azt kizárólag a 17. rendelet szabályozza (az Elsőfokú Bíróság T-23/99. sz., LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1705. o.] 234. pontja).

59 Másodsor, a Bizottság vitatja a felperes arra vonatkozó állításának megalapozottságát, amely szerint azonos helyzetben lévő vállalkozásokkal szemben eltérő bánásmódot alkalmazott.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

60 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az egyenlő bánásmód elve akkor sérül, ha hasonló helyzeteket eltérő módon kezelnek, vagy eltérő helyzeteket ugyanolyan

módon kezelnek, kivéve ha a bánásmód objektív módon indokolt (az Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 36. pontban] 69. pontja, valamint az Elsőfokú Bíróság T-311/94. sz., BPB de Eendracht kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1129. o.] 309. pontja).

- 61 Megalapozatlan a felperes első, arra vonatkozó érve, hogy a Bizottság eltért korábbi gyakorlatától. Nincs hasonló helyzetben a fenti 54. pontban utalt ügyekben érintett vállalkozásokkal, mivel a megtámadott határozatot megelőző üzleti év során nem volt semmilyen forgalma. Következésképpen, nem követelheti, hogy ugyanazon bánásmódban részesítsék, mint a korábbi ügyekben érintett vállalkozásokat.
- 62 Hasonlóképpen el kell utasítani a felperes második érvét, amely szerint vele, másrészt az SNCZ-vel és a Union Pigmentsszel szemben hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak. A fenti 60. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra figyelemmel az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint a felperes nyilvánvalóan eltérő helyzetben van, mint az SNCZ és a Union Pigments. Ez utóbbiak – a felperessel ellentétben – a megtámadott határozat elfogadásakor jelen voltak a cinkfoszfát-gaztatban, és ezért a megelőző üzleti évben elért forgalmuk a gazdasági helyzetüknek megbízható mutatója volt. Mivel a nulla összegű forgalom hamis képet adott a felperes helyzetéről, a Bizottság jogosult volt egy korábbi üzleti évet figyelembe venni, és így a felperest eltérő bánásmódban részesíteni, mint az SNCZ-t és a Union Pigmentset.
- 63 Hozzá kell tenni, hogy a felperes az egyenlő bánásmód elvének megsértésére vonatkozó érve elsiklik azon tény felett, hogy amennyiben a Bizottság nem egy korábbi évben elért üzleti forgalmat használt volna, az egyértelmű és indokolatlan megkülönböztetés lett volna a felperes javára, különösen a Tridenttel szemben. Amennyiben a Bizottság arra szorítkozott volna, hogy a felperesre 1 millió euró összegű bírságot szab ki három éven (1994. március 24-től 1997. március 15-ig)

keresztül tartó jogsértésért, ez a bíróság csupán fele lenne a Tridentre kiszabott bírságnak, amely megvette a felperes cinküzletágát, és a jogsértésben a felperes „utódjaként” vett részt tizennégy hónapon keresztül (1997. március 15-től 1998. május 13-ig).

64 Következésképpen, az egyetlen jogalap második részét el kell utasítani.

A jogbiztonság elvének megsértésére vonatkozó harmadik rész

A felek érvei

65 A felperes előadja, hogy a Bizottság megsértette a jogbiztonság elvét azzal, hogy nem a megtámadott határozatot megelőző üzleti év alapján állapította meg a forgalom 10%-ának megfelelő korlátot. A fenti elv megköveteli, hogy a vállalkozások előre kiszámítható feltételek mellett folytassák üzleti tevékenységüket. Szükséges, hogy a joghatásokkal járó intézkedések bizonyosak legyenek, és alkalmazásuk előre látható legyen. Ezt az elvet különösen akkor kell szigorúan alkalmazni, amikor pénzügyi következményekkel járó intézkedésekről van szó, mint például a bírások kiszabása esetén (a Bíróság a 326/85. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 1987. december 15-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 5091. o.] 24. pontja). A felperes álláspontja szerint a jogbiztonság elve megköveteli a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének szigorú értelmezését abban az értelemben, hogy a 10%-os korlátot mindig a bírásgot kiszabó határozat elfogadását közvetlenül megelőző üzleti évre kell alkalmazni. Amennyiben a Bizottság önkényesen korábbi üzleti évekre alkalmazhatná ezt a korlátot, a vállalkozások többé nem lennének képesek előre látni a velük szemben alkalmazható joghátrányokat.

- 66 A felperes hozzáteszi, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének a Bizottság által elfogadott értelmezése – amely szerint amennyiben az érintett vállalkozásnak a határozatot megelőző üzleti évben elért forgalma teljesen torz képet ad a jogsértés idején fennálló gazdasági erejéről, olyan évet választhat, amely többé-kevésbé megfelel a vállalkozás jogsértés idején fennálló gazdasági erejének – teljes jogi bizonytalanságot eredményez olyan esetben, ha a vállalkozás gazdasági helyzete romlik a határozatot megelőző üzleti évben. Nem tudná eldönteni, hogy a Bizottság a megelőző üzleti évtől eltérő évet venne-e figyelembe, és melyik évet tekintené elfogadhatónak. A jogbiztonság csak úgy biztosítható, ha a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének megfelelően a megelőző üzleti évet kell alapul venni a korlát meghatározásánál.
- 67 Másrészt, a felperes úgy véli, hogy az a tény, hogy erre állítólag nem hivatkozott a kifogásközlésre adott válaszában, nem jelenti azt, hogy számított a Bizottság által elfogadott megközelítésre. Előadja, hogy a kifogásközlésre adott válaszában hangsúlyozta, hogy semmilyen bírságért nem lehet felelős, és a Bizottságnak a jogsértés teljes időszaka tekintetében a gazdasági jogutódjára, a Tridentre kell kiszabnia. A felperes mindvégig azt feltételezte, hogy amennyiben a Bizottság úgy döntene, hogy bírságot alkalmaz vele szemben, legfeljebb 1 millió euró összegű bírságot szabna ki rá az együttműködésért járó mérséklés alkalmazása előtt. Egy ilyen összegű bírságot nem lehetne „jelképesnek” tekinteni egy olyan vállalkozás esetében, mint a felperes, amelynek nem volt semmilyen forgalma, és nagyon kis vagyonnal rendelkezett. A felperes azért nem nyilatkozott a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének értelmezésével kapcsolatosan a kifogásközlésre adott válaszában, mert úgy vélte, hogy a rendelkezés szövege teljesen világos, és kötelező jellegű.
- 68 A Bizottság előadja, hogy a harmadik részt teljes egészében el kell utasítani. Egyrészt, vitatja a felperes érvelését, amely szerint a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését megszorítóan kell értelmezni. Másrészt, megerősíti, hogy a fenti rendelkezésnek az általa elfogadott értelmezése teljen előrelátható volt.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 69 A jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogszabályok világosak és pontosak legyenek, valamint biztosítja a közösségi jog hatálya alá tartozó tényállások és jogviszonyok előreláthatóságát (a Bíróság C-63/93. sz., Duff és társai ügyben 1996. február 15-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-569. o.] 20. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-229/94. sz., Deutsche Bahn kontra Bizottság ügyben 1997. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1689. o.] 113. pontja).
- 70 Rá kell mutatni, hogy az EK 81. cikk alkalmazásáról szóló rendelkezések, különösen a 17. rendelet és az iránymutatások lehetővé teszik azt, hogy a vállalkozások bizonyosan láthassák, hogy a közösségi versenyjog szabályainak megsértése esetén bírságot szabnak ki rájuk, és a bírság összegét a jogsértés súlyossága és időtartama alapján fogják meghatározni.
- 71 A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése biztosítja, hogy amennyiben a bírság összege 1 millió euró felett van, az ne haladja meg az érintett vállalkozás által a megelőző üzleti év során elért forgalom 10%-ának megfelelő korlátot. Mindenesetre a fenti rendelkezés értelmezése és alkalmazása az egyes ügyek körülményeitől függ, valamint – amint a fenti 39. pontban kifejtésre került – attól, hogy rendelkezésre állnak-e és teljesek-e a kérdéses forgalmat rögzítő éves beszámolók.
- 72 Ezenfelül szükséges, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése alkalmazásának következményei biztosítsák a 17. rendelet hatékony érvényesülését.
- 73 A jelen ügyben teljesen előre látható volt, hogy a felperes tekintetében bírság kiszabására kerül sor, mivel olyan jogsértésben vett részt, amelyet az ítélkezési

gyakorlat a „közösségi versenyjogi szabályok nyilvánvaló megsértésének” minősít (lásd erre vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság T-148/89. sz., Tréfilunion kontra Bizottság ügyben 1995. április 6-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1063. o.] 109. pontját, valamint a BPB de Eendracht kontra Bizottság ítélet [a fenti 60. pont] 303. és 338. pontját). Hasonlóképpen előre látható volt az is, hogy a bírság a jogsértés időtartama és súlyossága alapján kerül meghatározásra, amelyet az érintett vállalkozás sajátos körülményei, így mérete, gazdasági ereje és az esetleges enyhítő és súlyosbító körülmények alapján megfelelően módosítanak. Következésképpen, a jogbiztonság elve nem biztosítja a felperes részére azt, hogy üzleti tevékenységének beszüntetése a bírság elkerülését eredményezi.

- 74 A felperes állításával ellentétben a Bizottság nem alkalmazhatja önkényesen a 10%-os korlátot a határozat elfogadását megelőző üzleti évnél korábbi üzleti évekre. A Bizottság csak kivételes esetben vehet figyelembe korábbi üzleti évet. Továbbá, a fenti 49. pontban kifejtettek szerint még ilyen esetben sincs széles mérlegelési jogköre annak tekintetében, hogy melyik üzleti évet vegye figyelembe a bírság legnagyobb összegének megállapítása tekintetében. Valójában köteles az utolsó olyan teljes üzleti évet figyelembe venni, amely alatt rendes gazdasági tevékenység folytatására került sor.
- 75 A fenti körülményekre figyelemmel az egyetlen jogalap harmadik részét is, és következésképpen a teljes jogalapot el kell utasítani.
- 76 Ebből következik, hogy a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

- 77 Az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

Mivel a felperes pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján,

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) Az Elsőfokú Bíróság keresetet elutasítja.**
- 2) Az Elsőfokú Bíróság felperest kötelezi a költségek viselésére.**

Lindh García-Valdecasas Cooke
Kihirdetve Luxembourgban, a 2005. november 29-i nyilvános ülésen.

F. Coulin
hivatalvezető

P. Lindh
elnök